

Gabriela Bărbulescu

Daniela Elena Ioniță

LBRIS

We know
books

Start la lectură!

Texte literare și aplicații

CLASA A IV-A

ÎNȚELEG ȘI EXERSEZ

Nume

Prenume

Clasa

Școala

<i>Cuvânt-înainte</i>	3
Povestea ariciului înțelept , după Vladimir Colin	4
Amintiri din copilărie – Pupăza din tei , după Ion Creangă	9
Singur pe lume , după Hector Malot	15
Rapsodii de toamnă , de George Topîrceanu	21
Aleodor Împărat , după Petre Ispirescu	24
Micul prinț , după Antoine de Saint-Exupéry	29
Vizită... , după I.L. Caragiale	34
Vulpea și barza , de La Fontaine	39
Daniel Sihastrul , de Dimitrie Bolintineanu	42
Fluierașul de os , după Iulia Hasdeu	44
Prinț și cerșetor – Întâlnirea lui Tom cu prințul , după Mark Twain	48
Colț Alb – Dascălul iubirii , după Jack London	54
Cireșarii – Cavalerii florii de cireș , după Constantin Chiriță	59
Aventurile lui Tom Sawyer , după Mark Twain	64
Gavroche , după Victor Hugo	69
<i>Jurnal de lectură</i>	74

Povestea ariciului înțelept

după Vladimir Colin

A fost odată ca niciodată, a fost odată un arici. Da, da, un arici bătrân, tare bătrân și tare înțelept. De bătrân ce era, îi crescuse o barbă albă până la piept și de înțelept ce era... ufl! nici nu știu ce să vă mai spun. Poftim! N-am văzut în viața mea un arici mai înțelept. E bine?

Așa... se trezește într-o bună dimineață ariciul...

— Hm! Cum o fi pe-afară?

Își scoate el nasul pe fereastră... (Dar ce credeți voi? Avea o casă gospodărească, avea ușă, un coș și o fereastră.) Își scoate el, așadar, nasul și miroase în dreapta și în stânga, în sus și în jos:

— Bun! Nu plouă.

Își apucă atunci ariciul barba cu amândouă lăbuțele și și-o trece de câteva ori peste țepii care-i slujesc la tot felul de trebi. Acum, de pildă, îi slujeau drept pieptene... Și-și piaptănă ariciul barba, se **ferchezuiește** și, când i se pare că s-a gătit cum nu se poate mai frumos, își pune pălăria, își ia bastonul și-o pornește fluierând prin pădure.

Mergea ariciul fluierând, se proptea ușurel în baston și, dacă întâlnea o veveriță, un iepure sau altă cunoștință, se apleca îndată, își scotea pălăria și rostea: „Vă salut cu stimă!” sau „Respectele mele!”, după împrejurare.

Și tocmai când fluiera mai fără grijă, se întâlnește cu... un lup. Un pui de lup, prost și obraznic.

— Brr! mârâi lupul. Ce dihanie caraghioasă! N-am mai văzut așa dihanie în viața mea. Cum te cheamă, picuile?

— Arici, răspunse ariciul.

— Așa? Ei, pân-aici ți-a fost, ariciule! Brr! Am să te mănânc...

Ariciul își scoase cuviincios pălăria.

— Vă salut, dar fără stimă! spuse el. N-am nimic împotriva să fiu mâncat de un lup. Numai că...

— Ha, ha, ți-e frică! râse lupul. Brr! Eh, ce să-i faci?... M-am obișnuit. Ori de câte ori vreau să mănânc și eu, i se face frică celui pe care am să-l înghit...

Cu toate astea, știi, nu-i mare lucru. Te înghit atât de repede!

Nici n-apuci să-ți dai seama...

— Nu mai spune! **grăi ariciul. Vezi, eu n-am fost mâncat încă...**

Eh, fleacuri! vorbi din nou lupul. Ascultă-mă pe mine: începutul e mai greu.

Că încolo...

— Da, da, încolo... să fii mâncat de un lup trebuie să fie o adevărată plăcere...

N-ai să mă crezi, dar nici nu m-așteptam să am parte de o asemenea plăcere în dimineața asta, mai spuse ariciul, iar lupul răspunse cu bunătațe:

— Rrrr! Hai, pregătește-te, că mi s-a făcut o foame!... Rrrr!

— Vai! strigă deodată ariciul, cât putu de tare.

Lupul se sperie, sări în sus și răcni mânios:

— Cum?... Ce-i asta, ariciule? Te ții de glume?

— Lupule, dragă, abia acum mi-am adus aminte... Azi-dimineață am născocit o poveste și n-am apucat s-o spun nimănu. Vai, vai, ce păcat că nimeni n-are să-mi afle povestea!

— O poveste?... mârâi lupul. Clănțâni de câteva ori, așa cum făcea când chibzuia temeinic, și se hotărî: Hm, știi ceva? Spune-mi-o mie... Rrrr! Tare-mi mai plac poveștile și, uite, ca un făcut, niciunul dintre toți câți am înghițit până în ziua de azi nu mi-a spus nicio poveste...

— Cum? Ai vrea?... Bucuros! strigă ariciul și, fără a se lăsa mult poftit, în vreme ce lupul se așeză mai în voie, prinse să povestească: Azi-dimineață m-am trezit, mi-am apucat barba cu amândouă lăbuțele și mi-am trecut-o de câteva ori peste țepii care-mi slujesc la tot soiul de trebi. Acu', de pildă, îmi slujeau drept pieptene... Mi-am pieptănat barba, m-am ferchezuit și, când mi s-a părut că m-am gătit cum nu se poate mai frumos, mi-am pus pălăria, mi-am luat bastonul și-am pornit fluierând prin pădure. Mergeam eu fluierând, mă propteam ușurel în baston și dacă întâlneam o veveriță, un iepure sau altă cunoștință, mă aplecam, îmi scoteam pălăria și rosteam „Vă salut cu stimă!” sau „Respectele mele!”, după împrejurare. Și tocmai când fluieram mai fără grijă, m-am întâlnit cu... un lup!

— Nesărată poveste! spuse lupul.

— Stai să vezi! răspunse ariciul, urmând îndată cu povestea. M-am întâlnit, așadar, cu un lup. „Rrr! mârâi el. Pân-aici ți-a fost, ariciule! Am să te mănânc...” Eu i-am spus: „Lupule dragă, azi-dimineață am născocit o poveste și n-am apucat s-o spun nimănu...” „O poveste?” a strigat lupul. „Spune-mi-o mie!...”

— „Bucuros!” Și am început să-i spun povestea.

— Îți bați joc de mine? răcni lupul, holbând doi ochi flămânzi și sălbatici.

Ariciul se uită în jur, ca și cum l-ar fi căutat pe cel care stârnise mânia lupului, dar nu văzu nimic.

— Vai de mine! spuse el. Nu cumva vorbești despre mine?

— Dar despre cine, flecarule? strigă lupul. Stai că-ți arăt eu ție!

— Și povestea?

Mai clănțâni lupul ce mai clănțâni, apoi spuse înciudat:

— Așa-i, povestea... Dar bagă de seamă! Dacă-ți mai bați joc de mine...

— Eu?... Nici gând! spuse ariciul și se grăbi să povestească mai departe: „... Și, tocmai când fluieram mai fără grijă, m-am întâlnit cu...”

— Să nu fie tot un lup, că nu știu ce fac! răcni lupul.

— Nemaipomenit! se minună ariciul. Cum de-ai ghicit? Într-adevăr, era un lup... „Rrr! mârâi el. Până aici ți-a fost, ariciule! Am să te mănânc...”
Eu i-am spus:

„Lupule dragă...”

Dar lupul era acum la capătul răbdării, așa că strigă de se cutremură pădurea:

— Miști! N-ai mai spus nimic, pentru că lupul te-a înghițit... uite-așa! și cum strigă, cum se repezi, socotind să-l înghiță dintr-odată. Dacă nu mai văzuse nicicând un arici?!...

Voi, care ați aflat că ariciul are țepi (știți, țepii care-i slujesc la tot soiul de trebi; acum, de pildă, la apărare), voi vă puteți închipui lesne ce s-a petrecut, nu-i așa?

Lupul cel prost a răcnit:

— Văleu-u-u! și, cu nasul și limba însângerate, a tulit-o cât ai zice pește.

— Hei, lupule! a strigat ariciul după el. Nu ascuți povestea mai departe?

Dar cine să-i răspundă? că lupul era acum cine știe unde și încă mai răsună pădurea de sche-lălăitului lui.

— Nu te salut, a spus atunci ariciul și, scoțându-și pălăria, și-a șters sudoarea de pe frunte.

Apoi și-a trecut lăbuțele prin barba albă și s-a așezat să mai răsuflă oleacă, după care s-a dus glonț la prietenul meu care scrie toate poveștile pentru copii și, în buna limbă aricească, i-a povestit totul. Prietenul meu a scris povestea pe o coală de hârtie, căreia i-a dat drumul pe fereastră, și de atunci nu s-a mai întâmplat nicio-dată ca un pui de lup, prost și obraznic, să se lege de un arici bătrân și înțelept.

Dicționar

a (se) ferchezui – a (se) găti, a (se) îmbrăca cu grijă, îngrijit.

Portret de autor

Vladimir Colin (1 mai 1921 – 6 decembrie 1991) este considerat cel mai important scriitor român de literatură științifico-fantastică. A absolvit Liceul „Cantemir-Vodă” din București, a urmat un an cursurile Facultății de Litere de la Universitatea din București. În anul 1953, a debutat cu volumul *Basme*, pentru care a câștigat Premiul de Stat. A scris romane fantastice, basme, volume de povestiri științifico-fantastice. Cărțile sale au fost traduse în cincisprezece limbi. Ca urmare a activității sale literare, a primit numeroase premii și distincții naționale și internaționale. Dintre operele sale, amintim: *Basme*, *Poveștile celor trei mincinoși*, *Zece povești pitice*, *Basmele Omului*, *Legendele țării lui Vam* etc.

1 Completează harta povestirii.

Personajele:

Caracterizează-l pe lup, așa cum reiese din text:

Înșușiri ale ariciului:

Comportamente ale ariciului:

Titlul: _____

Autorul: _____

Învățătura desprinsă:

La cine crezi că s-a dus „glonț” ariciul?

Continuă momentele desfășurării acțiunii.

1. Un arici bătrân, înțelept, cu o barbă albă s-a trezit de dimineață.

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

3 Explică de ce crezi că ariciul se adresează lupului astfel:

— Vă salut, dar fără stimă!

4 Imaginează-ți și scrie la ce și-ar mai putea folosi ariciul țepii.

5 Realizează un afiș pornind de la fragmentul următor:

„Mergea ariciul fluierând, se proptea ușurel în baston și, dacă întâlnea o veveriță, un iepure sau altă cunoștință, se apleca îndată, își scotea pălăria și rostea: *Vă salut cu stimă! sau Respectele mele!*, după împrejurare.”

Completează **Jurnalul de lectură** de la pagina 74.

Pupăza din tei

după Ion Creangă

Mă trezește mama într-o dimineață din somn, cu vai-nevoie, zicându-mi: „Scoală, duglișule, înainte de răsăritul soarelui; iar vrei să te pupe cucul armenesc și să te spurce, ca să nu-ți meargă bine toată ziua?...” Căci așa ne amăgea mama cu o pupăză care-și făcea cuib, de mulți ani, într-un tei foarte bătrân și scorburos, pe coasta dealului, la moș Andrei, fratele tatei cel mai mic. Și numai ce-o auzai vara: „Pu-pu-pup! Pu-pu-pup!” dis-diminează, în toate zilele, de vuia satul. Și cum mă scol, îndată mă și trimite mama cu demâncare în țarină, la niște lingurari ce-i aveam tocmiți prășitori, tocmai în Valea-Seacă, aproape de Topolița. Și pornind eu cu demâncarea, numai ce și aud pupăza cântând:

— Pu-pu-pup! pu-pu-pup! pu-pu-pup!

Eu, atunci, să nu-mi caut de drum tot înainte? mă abat pe la tei, cu gând să prind pupăza, căci aveam grozavă ciudă pe dânsa: nu numaidecât pentru pupat, cum zicea mama, ci pentru că mă scula în toate zilele cu noaptea-n cap din pricina ei. Și cum ajung în dreptul teiului, pun demâncarea jos în cărare pe muchea dealului, mă sui încetișor în tei, care te adormea de mirosul... florii, bag mâna în scorbură, unde știam, și norocul meu!... găbuiesc pupăza pe ouă și zic plin de mulțumire: „Taci, leliță, că te-am căptușit eu! îi mai pupa tu și pe dracul de-acum!”. Și când aproape să scot pupăza afară, nu știu cum se face, că mă sperii de creasta ei cea rotată, de pene, căci nu mai văzusem pupăză până atunci, și-i dau iar drumul în scorbură. Și cum stam eu acum și mă chiteam în capul meu că șarpe cu pene nu poate să fie, după cum auzisem, din oameni, că se află prin scorburi câteodată și șerpi, unde nu mă îmbărbătez în sine-mi și iar bag mâna să scot pupăza... pe ce-a fi...; dar ea, sărmana, se vede că se mistuise de frica mea prin cotloanele scorburii, undeva, căci n-am mai dat de dânsa nicăieri; parcă intrase în pământ. „Măi! anapoda lucru șa-aista!” zic eu înciudat, scoțând căciula din cap și tuflind-o în gura scorburii. Apoi mă dau jos, caut o lespede potrivită, mă sui cu dânsa iar în tei, îmi iau căciula și în locul ei pun lespedea, cu gând c-a ieși ea pupăza de undeva până m-oi întoarce eu din țarină. După aceea mă dau iar jos și pornesc repede cu demâncarea la lingurari... Și oricât oi fi mers eu de tare, vreme trecuse la mijloc doar, cât am umblat horhăind cine știe pe unde și cât am bojbăit și mocoșit prin tei, să prind pupăza, și lingurarilor, nici mai rămâne cuvânt, li se lungise urechile de foame așteptând. Și-apoi, vorba ceea: „Țiganului, când i-e foame, cântă; boierul se primblă cu mâinile dinapoi, iar țăranul nostru își arde luleaua și mocnește într-însul”. Așa și lingurarii noștri: cântau acum pe ogor, șezând în coada sapei, cu ochii păienjeniți de-atâta uitat, să vadă nu le vine mâncarea dincotrova?

